

KANCELARIA SENATU

BIURO ANALIZ, DOKUMENTACJI I KORESPONDENCJI

BADK-133-55/17
P9-33/17

Warszawa, 24 października 2017 r.

Nr: 33006	Data wpływu petycji 22 sierpnia 2017 r.
	Data sporządzenia informacji o petycji 20 października 2017 r.

POSTĘPOWANIE CYWILNE

TEMAT

DORĘCZANIE PISM OSOBOM MIESZKAJĄCYM POZA UE

WNOSZĄCY PETYCJE: petycja indywidualna

Janusz Ogryzko – osoba fizyczna.

PRZEDMIOT PETYCJI:

Podjąć inicjatywę ustawodawczą dotyczącą zmiany ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego, w celu zrównania prawa do jednakowego traktowania osób mieszkających poza Unią Europejską w zakresie doręczania pism sądowych.

UZASADNIENIE WNOSZĄCEGO PETYCJE:

Przedmiotem petycji jest postulat zmiany Kodeksu postępowania cywilnego w taki sposób, aby oddanie pisma procesowego u miejscowego operatora pocztowego świadczącego usługi powszechne w (innym) kraju poza Unią Europejską było równoznaczne z wniesieniem go do sądu. Wówczas liczyłaby się data stempla pocztowego lub data wysłania pocztą elektroniczną.

Autor petycji składa również wniosek o zmianę przepisów Kodeksu postępowania cywilnego w zakresie ustanawiania pełnomocnika do doręczeń dla obywateli RP mieszkających poza UE. Wnioskodawca postuluje zmianę art. 1 ustawy z 13 czerwca 2013 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego poprzez nadanie mu następującego brzmienia:

- a) „Posiadanie pełnomocnika do doręczeń w kraju jest nieobowiązkowe.
- b) Sąd jest zobowiązany ustawą do wysyłania do stron pełnej korespondencji procesowej listownie; dotyczy również ogłoszonych wyroków, postanowień; do krajów poza Unią Europejską listem rejestrowanym pocztą lotniczą z potwierdzeniem zwrotnym odbioru z uwagi na odległość.
- c) Sąd przechowuje pisma procesowe przygotowane do odebrania, które nie odebrano zgodnie z przepisami.
- d) W przypadku posiadania przez stronę podpisu elektronicznego sąd prowadzi korespondencję wymienioną w punkcie b) drogą elektroniczną na podstawie zmienionej ustawy z dnia 23 listopada 2012 r.
- e) Na wniosek strony i udokumentowanych zdarzeniach losowych sąd obowiązany jest do wysłania pism procesowych przechowywanych i przygotowanych do odebrania i postępowanie uważa się za wznowione i kontynuowane bez skutków prawnych”.

W opinii autora petycji ustawa narzuca obowiązek posiadania pełnomocnika do doręczeń w kraju wszystkim obywatelom RP mieszkającym poza Unią Europejską. Natomiast Polacy mieszkający w UE nie muszą mieć pełnomocnika do doręczeń w kraju. W przypadku wyznaczenia pełnomocnika do doręczeń wydłuża się czas korespondencji z sądem. Zdaniem

autora przesyłka dotrze do adresata dopiero po kilkunastu dniach, w związku z czym nie ma możliwości aby list dotarł do polskiego operatora w terminie wyznaczonym przez sąd.

W ocenie wnoszącego petycję powyższa zmiana wymusza konieczność odpowiedniej korekty innych przepisów, np. Prawa pocztowego.

W uzasadnieniu autor petycji, który na co dzień zamieszkuje poza terytorium Unii Europejskiej, opisuje swoje doświadczenia z sądami, które skutkowały złożeniem petycji.

STAN PRAWNY:

Ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. - Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2016 r. poz. 1822 ze zm.), dalej k.p.c., w art. 165 § 2 stanowi: „Oddanie pisma procesowego w polskiej placówce pocztowej operatora wyznaczonego w rozumieniu ustawy z dnia 23 listopada 2012 r. – Prawo pocztowe lub w placówce pocztowej operatora świadczącego pocztowe usługi powszechne w innym państwie członkowskim Unii Europejskiej jest równoznaczne z wniesieniem go do sądu”.

Strona, która nie ma miejsca zamieszkania lub zwykłego pobytu albo siedziby w Rzeczypospolitej Polskiej lub w innym państwie członkowskim Unii Europejskiej, jeżeli nie ustanowiła pełnomocnika do prowadzenia sprawy zamieszkałego w Rzeczypospolitej Polskiej, jest obowiązana wskazać pełnomocnika do doręczeń w Polsce (art. 1135⁵ § 1).

W razie niewskazania pełnomocnika do doręczeń, przeznaczone dla tej strony pisma sądowe pozostawia się w aktach sprawy ze skutkiem doręczenia. Stronę należy o tym pouczyć przy pierwszym doręczeniu. Strona powinna być również pouczona o możliwości złożenia odpowiedzi na pismo wszczynające postępowanie i wyjaśnień na piśmie oraz o tym, kto może być ustanowiony pełnomocnikiem (art. 1135⁵ § 2).

Rozporządzenie nr 1393/2007 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 13 listopada 2007 r. dotyczące doręczania w państwach członkowskich dokumentów sądowych i pozasądowych w sprawach cywilnych i handlowych („doręczanie dokumentów”) ma zastosowanie w sytuacji gdy konieczne jest przekazanie dokumentu sądowego lub pozasądowego z jednego państwa członkowskiego UE do drugiego w celu jego doręczenia. Rozporządzenie przewiduje różne sposoby przesyłania i doręczania dokumentów: przesyłanie przez jednostki przekazujące i przyjmujące, przesyłanie kanałami konsularnymi bądź dyplomatycznymi, doręczanie pocztą lub bezpośrednio.

DZIAŁANIA POWIĄZANE:

Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej w wyroku z dnia 19 grudnia 2012 r. wydanym w sprawie prejudycjalnej Alder et Alder (C-325/11) stwierdził sprzeczność art. 1135⁵ k.p.c. z rozporządzeniem nr 1393/2007 Parlamentu Europejskiego i Rady.

Sąd Najwyższy postanowieniem z dnia 12 maja 1978 r., sygn. akt IV CR 130/78, uznał że wniesienie pisma nadanego w zagranicznym urzędzie pocztowym na adres właściwego sądu polskiego następuje z datą przekazania przez ten urząd przesyłki listowej polskiemu urzędowi pocztowemu.

Także w późniejszym orzecznictwie wskazano, że w celu zachowania terminu dokonania wymaganej czynności procesowej przez złożenie pisma wystarczające jest, gdy przesyłka złożona w zagranicznej placówce pocztowej przed upływem zastrzeżonego terminu wpłynęła do polskiej placówki pocztowej operatora wyznaczonego (postanowienie SN z dnia 8 września 2011 r., sygn. akt III CZ 42/11). Zasada ta obecnie dotyczy wyłącznie pism nadawanych w urzędach pocztowych krajów nienależących do Unii Europejskiej.

Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 9 czerwca 1993 r., sygn. akt II CRN 50/93, wskazał że konieczną przesłanką zastosowania art. 1135⁵ § 2 k.p.c. jest pouczenie zamieszkałej za granicą strony przy pierwszym doręczeniu o skutkach niewskazania pełnomocnika dla doręczeń (w Polsce), przy równoczesnym braku zamieszkałego w Polsce pełnomocnika do prowadzenia sprawy.

Pełnomocnikiem do doręczeń może być każda osoba fizyczna posiadająca pełną zdolność do czynności prawnych mieszkająca w Polsce. Pełnomocnikiem do doręczeń może być również osoba prawna, aczkolwiek wątpliwości budzi możliwość ustanowienia pełnomocnikiem do doręczeń jednostki organizacyjnej nieposiadającej osobowości prawnej (postanowienie SN z dnia 19 września 1980 r., sygn. akt I CZ 118/80).

Zakres umocowania osoby wskazanej jako pełnomocnik do doręczeń ogranicza się wyłącznie do odbioru pism sądowych. Pełnomocnik do doręczeń nie jest uprawniony do składania jakichkolwiek oświadczeń w imieniu osoby, która go wskazała. Nie może być też zobowiązany przez sąd do dokonywania jakichkolwiek czynności (postanowienie SN z dnia 19 marca 1997 r., sygn. akt II UKN 36/97).

INFORMACJE DODATKOWE:

Na mocy ustawy z dnia 13 czerwca 2013 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. poz. 880) art. 1135⁵ § 1 uzyskał nowe brzmienie. Istota wprowadzonej zmiany polegała na tym, że - o ile obowiązek wskazania pełnomocnika do doręczeń dotyczył każdej strony, która miała miejsce zamieszkania lub zwykłego pobytu albo siedzibę za granicą - to obecnie obowiązku takiego nie mają strony, które mają miejsce zamieszkania lub zwykły pobyt albo siedzibę w Polsce lub w innym państwie członkowskim Unii Europejskiej (komentarz do art. 1135⁵ Jana Ciszewskiego).

Ustawa z dnia 10 lipca 2015 r. o zmianie ustawy – Kodeks cywilny, ustawy – Kodeks

postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2015 r. poz. 1311 ze zm.) ma na celu uproszczenie i przyspieszenie doręczeń pism w postępowaniach i opiera się głównie na utworzeniu systemu teleinformatycznego. Od 8 września 2016 r. możliwe jest dokonanie wyboru wnoszenia pism procesowych drogą elektroniczną w całym postępowaniu cywilnym poprzez tzw. Elektroniczne Biuro Podawcze.

Tryb doręczeń za pośrednictwem systemu teleinformatycznego został określony w rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 20 października 2015 r. w sprawie trybu i sposobu dokonywania doręczeń elektronicznych (Dz. U. poz. 1776) oraz w rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 31 marca 2016 r. zmieniającym rozporządzenie w sprawie trybu i sposobu dokonywania doręczeń elektronicznych (Dz. U. poz. 435). Zgodnie z ich treścią doręczenie pisma za pośrednictwem systemu teleinformatycznego następuje przez jego umieszczenie w systemie w sposób umożliwiający użytkownikowi zapoznanie się z jego treścią za pośrednictwem konta. Odbiór pisma następuje przez pierwsze uwierzytelnienie użytkownika na koncie po umieszczeniu doręczanego pisma w systemie teleinformatycznym obsługującym postępowanie sądowe, chyba że zapoznanie się z jego treścią nie było możliwe z przyczyn związanych bezpośrednio z funkcjonowaniem tego systemu. Odbiór następuje zatem przez zalogowanie się użytkownika na koncie, niezależnie od tego, czy po zalogowaniu się adresat pisma zapoznał się z pismem, czy też nie.

Ustawodawca przewidział również sytuację, w której adresat nie dokonuje uwierzytelnienia, a co za tym idzie, nie odbiera w ten sposób kierowanych do niego pism. W razie braku uwierzytelnienia doręczenie elektroniczne będzie bowiem uznawane za skuteczne z upływem 14 dni od daty umieszczenia pisma w systemie teleinformatycznym (art. 131¹ § 2 zdanie 2 k.p.c.).

Doręczania elektroniczne mogą być dokonywane niezależnie od miejsca przebywania adresata (warunkiem jest dostęp do Internetu, co nie powinno w dzisiejszych czasach nastęrczać większych trudności). Jest to słuszne podejście, w związku z coraz większą mobilnością obywateli oraz częstym funkcjonowaniem poza miejscem zamieszkania i na pewno ułatwi obywatelom dostęp do sądu.¹

OPRACOWAŁA

Żaneta Urawska

WICEDYREKTOR

Danuta Antoszkiewicz

¹ Prof. dr hab. D. Szostek, *Doręczenia elektroniczne w postępowaniu cywilnym – wnioski de lege lata i de lege ferenda*, w: *Informatyzacja postępowania cywilnego. Teoria i praktyka*, dr hab. K. Flaga-Gieruszyńska, prof. dr hab. J. Gołaczyński, dr hab. D. Szostek (red.) 2015, Legalis Nr 1002375.